

Anna MILER

Akademia Marynarki Wojennej

ZASADY, CELE, ZADANIA CIMIC

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono teoretyczne podstawy, cele oraz zasady wykorzystania współpracy cywilno-wojskowej podczas prowadzenia działań zbrojnych na obszarze operacji pokojowej. Pokazano również w jaki sposób realizacja wytyczonych zadań zapewnia stabilizację na terenie konfliktu zbrojnego. Zostały również omówione kwestie nawiązania i utrzymywania kontaktów pomiędzy dowódcą, rządem a społecznością lokalną.

Słowa kluczowe:

współpraca cywilno-wojskowa, cele, zasady, zadania, funkcje

WSTĘP

Współpraca cywilno-wojskowa jest współcześnie ważną częścią działań militarnych, w tym również ich pochodnych prowadzonych w ramach operacji pokojowych. W jej ramach zachodzą wszelkiego rodzaju interakcje występujące pomiędzy stroną wojskową, a społeczeństwem. Począwszy od wsparcia, którego społeczeństwo udziela siłom zbrojnym przygotowującym się do działań zbrojnych. Aż do wspierania społeczności cywilnej w działaniach związanych z odbudową infrastruktury cywilnej i ekonomii po zakończeniu działań zbrojnych.

Konflikty zbrojne na przestrzeni lat wywołały olbrzymie zaangażowanie międzynarodowych i rządowych oraz pozarządowych organizacji humanitarnych dla wsparcia poszkodowanych. W obszarze zainteresowania organizacji pozarządowych występuje wiele dziedzin życia, a większość organizacji posiada znaczące doświadczenie w realizacji celów statutowych.

Zmiany jakie wyniknęły z prowadzenia operacji pokojowych, wpłynęły na relacje cywilno-wojskowe, które przybrały wieloaspektową formę. Spowodowało to, że koordynacja działań CIMIC została również jednym z ważniejszych elementów potrzebnych do osiągnięcia wyznaczonego celu militarnego. Aby działania były skuteczne należy nawiązać i utrzymywać kontakty z właściwymi organizacjami cywilnymi już od momentu realizowania przygotowań do operacji. W tym wypadku dużego znaczenia nabiera organizowanie pomocy humanitarnej dla potrzebujących.

Podstawowym zadaniem tej pomocy jest dostarczanie środków w całej strefie prowadzenia operacji.

Istnienie CIMIC odzwierciedla wieloaspektowe przejście NATO do kwestii bezpieczeństwa. Sprawy CIMIC muszą być nieodłączną częścią planowania przez dowódców NATO operacji pokojowych i wojennych. W operacjach pokojowych planowanie musi dotyczyć rejonu odpowiedzialności dowódcy. W zależności od celów misji, w skład tego rejonu mogą wchodzić również sąsiednie rejon. W operacjach wojennych CIMIC zajmuje się współpracą cywilno-wojskową w rejonie odpowiedzialności dowódcy¹.

Zasadniczym zadaniem operacji wsparcia pokoju jest doprowadzenie danego kraju do takiego stanu, który umożliwi normalizację sytuacji, a w tym samym wycofanie sił pokojowych². Wykonanie tego zadania bez wyspecjalizowanych komórek współpracy cywilno-wojskowej spowodowałyby wiele trudności, które byłyby dodatkowym utrudnieniem pracy sztabów.

Struktury które zostaną włączone do współpracy cywilno-wojskowej będą należały do systemu sojusznika, strony konfliktu, państwa partnerskiego chociaż jest to bardzo trudne zadanie, dlatego są tworzone organy współpracy cywilno-wojskowej w organizacjach międzynarodowych. CIMIC jest jednym z głównych przywilejów cywilnego planowania kryzysowego w NATO. Chociaż jest zagadnieniem w Polsce nie zawsze dobrze rozumianym.

W praktyce współpraca cywilno-wojskowa oznacz takie ustawienie cywilnej kontroli nad wojskiem, aby nie dopuścić do powstawania w siłach zbrojnych jakichkolwiek niezależnych ruchów³.

CIMIC wiąże się z różnymi obszarami przenikającymi się nawzajem. Ważnym i kosztownym projektem jest wyposażenie sił zbrojnych do ich realizacji. Brak racjonalności i umiaru może doprowadzić do poważnych perturbacji politycznych i ekonomicznych. Podejmowanie decyzji w tym zakresie jest trudne i skomplikowane gdyż nie ma pewności co do ich rezultatu.

CELE I ZASADY CIMIC

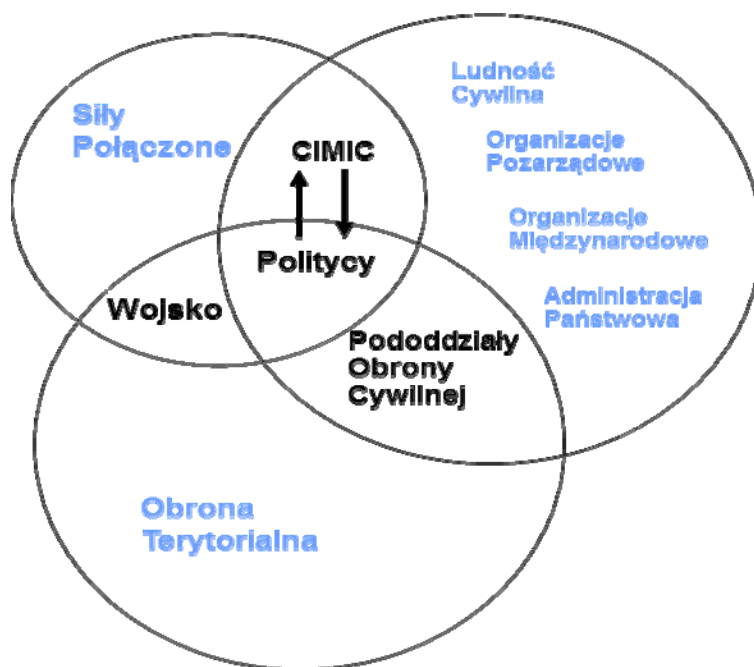
Podstawowym celem CIMIC jest zapewnienie efektywnej współpracy cywilno-wojskowej wspomagającej zadania spośród których większość będzie wykonywana w rejonie operacji przez dłuższy okres czasu przed przybyciem komponentów wojskowych w trakcie realizacji fazy militarnej misji jak i długotrwa-

¹ Polityka Sojuszu w Zakresie CIMIC MC 411/2 [w: Zbiór Dokumentów Normatywnych NATO w Zakresie CIMIC], Dowództwo Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Warszawa 2003, s. 21.

² T. Dutkiewicz, *Cele i zadania współpracy cywilno-wojskowej w operacjach pokojowych* [w: *Międzynarodowe operacje pokojowe*], Warszawa 2003, s. 50.

³ J. Gołębiowski, *Współpraca cywilno-wojskowa*, Bellona, nr 1, Warszawa 2001, s. 10.

tego etapu przejściowego do stabilnej pokojowo sytuacji w rejonie, dlatego muszą wytworzyć się relacje nieformalne jak i formalne z organizacjami pozarządowymi oraz rządem (rys. 1.). W doktrynie NATO podstawowym celem CIMIC jest: ustanowienie i utrzymanie pełnej współpracy ludności i instytucji cywilnych w obrębie obszaru odpowiedzialności dowódcy, w celu stworzenia takich warunków cywilno-wojskowych, które dadzą mu możliwie, największe korzyści moralne, materialne i taktyczne⁴. Według doktryny CIMIC Sił Zbrojnych RP DD/9 celem jaki należy osiągnąć w pierwszej kolejności organizując współpracę cywilno-wojskową, jest ustanowienie i utrzymanie pełnej współpracy pomiędzy dowódcą wojskowym oraz władzami cywilnymi, organizacjami, a także ludnością znajdującą się w obszarze odpowiedzialności dowódcy. Ustanowiona współpraca ma umożliwić lub ułatwić dowódcy wykonanie postawionych zadań. Może ona obejmować niekiedy bezpośrednie wsparcie sektora cywilnego.⁵

Rys. 1. Obszary współpracy cywilno-wojskowej

Źródło: *Międzynarodowe operacje pokojowe*, red. D. Kozerański, AON, Warszawa 2003

⁴ M. Cieślarczyk, M. Chojnacki, A. Radomyski, *Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC) w siłach zbrojnych (SZ) RP*, AON, Warszawa 2003, s. 14.

Podstawową sferą działań CIMIC jest przedstawienie i utrzymanie doskonałej współpracy między ludnością cywilną, instytucjami cywilnymi, a dowódcami rejonów operacyjnych w celu ukształtowania warunków cywilno-wojskowych dla rozwiązania konfliktu. W tym kontekście zadaniem współpracy cywilno-wojskowej jest uzyskanie przewagi taktycznej, materialnej oraz etycznej nad ewentualnym przeciwnikiem. CIMIC jest ponadto kłamrą pomiędzy sojusznicznymi siłami pokojowymi, a międzynarodowymi organizacjami i innymi organizacjami funkcjonującymi w obszarze zadań sił pokojowych.

Celem współpracy cywilno-wojskowej jest utworzenie i utrzymanie warunków, które mają wpłynąć na rezultat rozwiązania kryzysu i popierania wojskowych misji. Aby doprowadzić do realizacji celów związanych z rozwiązaniem kryzysów, sztab CIMIC będzie musiał wykonać następujące zadania:

- utrzymywać łączność z podmiotami cywilnymi na określonym szczeblu;
- angażować się we wspólne planowanie ze stosownymi organizacjami cywilnymi, tak na szczeblu strategicznym jak i operacyjnym, przed i w czasie prowadzonych działań;
- prowadzić ciągłą ocenę lokalnego środowiska cywilnego, uwzględniając jego potrzeby, w celu określenia obszarów niedostatku jak i sposobów ich likwidacji;
- przewidzieć prowadzenie przez siły zbrojne działań związanych ze środowiskiem cywilnym i z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia niezbędnych specjalistów funkcjonalnych;
- zmierzać do przekazania odpowiedzialności za sprawy środowiska cywilnego odpowiednim władzom w wyznaczonym terminie;
- współpracować z pozostałymi pionami sztabu operacji we wszystkich jej aspektach;
- stanowić organ doradczy dowódcy we wszystkich wyżej wymienionych zagadnieniach⁶.

W ramach działań CIMIC, które są realizowane w określonym czasie można wyodrębnić dwa rodzaje celów: krótko i długoterminowe. Celem krótkoterminowym może być uwolnienie lokalnej infrastruktury od konfliktów wojskowo-cywilnych za pomocą nawiązania i zachowania współdziałania między wojskami NATO, cywilną ludnością, a także organizacjami i instytucjami cywilnymi będącymi na obszarze rejonu operacji pokojowej. Sprawdzanie potrzeb w ramach podstawowych usług i pomocy humanitarnej dla ludności cywilnej. Długoterminowym

⁵ *Doktryna współpracy cywilno-wojskowej Sił Zbrojnych RP DD/9*, wyd. MON, Sztab Generalny WP, Warszawa 2004, s. 9.

⁶ *Doktryna Współpracy Cywilno-Wojskowej NATO AJP-09* [w: *Zbiór Dokumentów Normatywnych NATO w Zakresie CIMIC*], Dowództwo Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Warszawa 2003, s. 47.

celem jest stworzenie i utrzymanie warunków, które są podstawą w uzyskaniu trwałych rozwiązań oraz porozumień współpracy w sytuacjach kryzysowych.

Urzeczywistnienie tych celów jest rezultatem wykonania wielu zadań takich jak:

- organizowanie odpraw z przedstawicielami działających organizacji na terenie misji pokojowej w celu zapoznania ich z raportami wojskowymi oraz analizami oceny sytuacji;
- zbieranie wszelkich informacji i sprawozdań opracowanych przez instytucje, organizacje cywilne i przedstawienie opracowywanych wniosków i meldunków dowództw misji wojskowej;
- zapewnienie sprawnego przepływu informacji pomiędzy strukturą dowództwa wojskowego misji a przedstawicielami organizacji cywilnych;
- zapewnienie możliwości bezpiecznego i bezkolizyjnego dostarczania i dystrybucji środków pomocy humanitarnej i ekonomicznej⁷.

Zgodnie z założeniami Doktryny NATO współpraca cywilno-wojskowa jest podporządkowana misji prowadzonej przez siły zbrojne. Relacje pomiędzy siłami zbrojnymi a środowiskiem cywilnym mają obowiązek uwzględniać cele misji.

Współpraca cywilno-wojskowa wyznacza obszar współdziałania i porozumienia dowódców z ludnością, oraz władzami lokalnymi na podłożu taktycznym i operacyjnym, zarówno w artykule V jak i operacjach będących rozwiązaniem na zaistniały kryzys.

Główną istotą planowania, organizowania, a także realizacji zadań współpracy cywilno-wojskowej są przyjęte w NATO zasady. Zasady CIMIC to uniwersalne reguły, które oddziałują na prowadzone działania podczas całego konfliktu. Można podzielić je na dwie kategorie⁸:

1. Zasady rządzące wojskowym kierownictwem operacji CIMIC. Zasady te rządzą wewnętrznymi procesami wojskowymi, które umożliwiają opracowanie planu wsparcia CIMIC oraz wprowadzają regulacje dotyczące jego realizacji:
 - prymat misji (NATO prowadzi operacje CIMIC lub wykonuje zadania wspierające misje wojskową, o charakterze humanitarnym lub wspieranie cywilne opracowania na czas kryzysu. Operacja militarna ma pierwszeństwo we wszelkich okolicznościach. CIMIC powinna chronić działania związane z realizacją zadań humanitarnych, w taki sposób aby nie zagrażały celom misji wojskowej);

⁷ K. Kozłowska, *Podstawowe cele i zadania współpracy cywilno-wojskowej*, Przegląd Obrony Cywilnej, nr 9, wyd. Bellona SA, Warszawa 1999, s. 12.

⁸ Doktryna Współpracy Cywilno-Wojskowej NATO AJP-09 [w: Zbiór Dokumentów Normatywnych NATO w Zakresie CIMIC], Dowództwo Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Warszawa 2003, s. 51.

- ukierunkowanie (kierowanie operacjami i działaniami CIMIC należy do kompetencji dowódcy. Działania muszą być dobrze sprecyzowane aby osiągnąć maksymalny efekt);
 - ekonomiczność (działania CIMIC są prowadzone w sytuacji kiedy ludność cywilna nie posiada odpowiedniej infrastruktury, a powszechnie nie wystarcza podstawowych usług i towarów. Dlatego dowódcy muszą poszukiwać rozwiązań zminimalizowania zużycia zapasów wojskowych i zwiększenia wykorzystania potencjałów cywilnych);
 - koncentracja (koncentracja ma za zadanie poprawić wizerunek sił zbrojnych, a także stworzyć potencjał zademonstrowania dążenia do działania dla potrzeb cywilów. Bardzo ważne jest aby środki i siły będące w dyspozycji operacji CIMIC były wykorzystane w racjonalny sposób);
 - zobowiązania humanitarne (jest podstawą w tworzeniu prawnego stwierdzenia wysłania misji. Przy użyciu sił zbrojnych na danym terytorium najczęściej od-czuwa ludność cywilna. Należy takiemu cierpieniu przeciwdziałać. Prawa człowieka muszą być respektowane i przestrzegane zgodnie z prawem międzynarodowym i normami prowadzenia działań bojowych – ROE (zasady użycia siły – Rules of Engagement)).
2. Zasady rządzące kontaktami cywilno-wojskowymi. Zasady te dostarczają wytycznych w zakresie nawiązywania i utrzymania efektywnych kontaktów cywilno-wojskowych z władzami cywilnymi, wiodącymi agencjami i organizacjami oraz ludnością cywilną:
- świadomość kulturowa;
 - powszechne cele (fundamentem efektywnej i silnej współpracy będą połączone, wspólne cele obu stron. Powinny one być uznane i ustanowione, dowódcy muszą je skonsolidować z planami i operacjami wojskowymi);
 - korzyści cywilne (siły sojusznicze mają obowiązek zaoferowania ludności cywilnej tego, co potrzebuje i co pozwoli odnieść konkretne korzyści. Jeśli siły sojusznicze nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb cywilnych, to nie ma podstaw do rozwijania współpracy);
 - zgoda (siły sojusznicze powinny podejmować wszelakie wysiłki aby współpraca z organizacjami cywilnymi była zgodna);
 - przejrzystość (przedsięwzięcia powiązane ze współpracą cywilno-wojskową winny być przejrzyste, przejawiać kompetencje, okazywać zaufanie z obu stron oraz pełne przekonanie wszystkich czynników środowiska cywilnego. Napięcie między wojskowymi, politycznymi, humanitarnymi oraz pozostałymi czynnikami związku cywilno-wojskowego stale prowadzą do nieporozumień. Przejrzystość jest bardzo ważna w czasie zapobiegania społecznym napięciom, a także podczas rozwiązywania napiętych sytuacji, albowiem umożliwia zdobycie zaufania, poczucie bezpieczeństwa oraz zachęca do tworzenia wspólnego zaufania. Kadra CIMIC tworzy korzystne źródło zdobywania informacji);

- łączność (sprawna łączność z ośrodkami, organizacjami i władzami cywilnymi, a także z ludnością jest bardzo ważna podczas utrzymywania i wzmacniania współpracy. Skuteczne nawiązywanie i podtrzymywanie łączności przy pomocy środków i źródeł CIMIC powinny być modyfikowane wobec potencjalnego przerwania łączności i wykluczenia nieporozumień).

Zasady i formy współpracy cywilno-wojskowej są nieustannie doskonalone.

ZADANIA I DZIAŁALNOŚĆ CIMIC

CIMIC odgrywa ważną rolę w całym konflikcie, ale dla dowódcy wojskowego najistotniejszym zadaniem wykonywanym przez CIMIC jest zapobieganie konfliktom i ich rozwiązywanie. Dlatego posiadanie umiejętnie działającego CIMIC jest bardzo ważne.

Ważnym czynnikiem jest również zastosowanie współpracy cywilno-wojskowej, które charakteryzuje się czterema elementami, warunkującymi zastosowanie CIMIC:

- działalność CIMIC tworzy integralną część planu dowódcy połączonych sił. Działalność ta jest prowadzona przy wsparciu jego zadania i jest związana z wdrażaniem ogólnej strategii i osiąganiem trwałych i długofalowych efektów operacji. Tak więc CIMIC może być definiowana jako wsparcie realizacji zadania wojsk Sojuszu;
- personel CIMIC dowódcy realizującego zadanie jest w pełni zintegrowany z jego dowództwem i posiada pełen obraz sytuacji oraz jest zobowiązany do koordynacji przedsięwzięć CIMIC na całym obszarze, teatrze czy regionie działań połączonych sił;
- we współpracy z szerokim spektrum organizacji cywilnych, siły NATO będą, o ile to tylko będzie możliwe oraz w granicach posiadanych sił i środków, wspierać działalność tych instytucji, pod warunkiem, że nie koliduje to z celami realizowanego zadania sił zbrojnych;
- przedsięwzięcia CIMIC są prowadzone z zamiarem jak najwcześniejszego przekazania tych funkcji, które zwyczajowo leżą w zakresie odpowiedzialności organizacji lub władz cywilnych⁹.

Działania CIMIC należy realizować na różnych poziomach międzynarodowych i narodowych dla osiągnięcia wyznaczonego celu końcowego. Do głównych zdań stawianych przed CIMIC powinno się wymienić:

⁹ Doktryna Współpracy Cywilno-Wojskowej NATO AJP-09 [w: Zbiór Dokumentów Normatywnych NATO w Zakresie CIMIC], Dowództwo Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Warszawa 2003, s. 45-46.

- rozumienie struktury międzynarodowych organizacji humanitarnych i odpowiednich przygotowań do operacji pokojowych;
- rozumienie CIMIC jako wzajemnych oddziaływań planistów i aktorów operacji pokojowych a komponentem wojskowym w kontekście jego zadań operacyjnych;
- rozumienie możliwości użycia i integracji sił oraz środków wojskowych;
- rozumienie pojęć z zakresu bezpieczeństwa i ochrony w kontekście – przepływu informacji, przejazdów, łączności¹⁰.

CIMIC wdrażana jest do działań odnoszących się do art. V Traktatu Wazynghońskiego jak również do działań spoza tego artykułu. W każdym z rodzajów działań dowódca musi wziąć pod uwagę elementy takie jak: środowisko, religia, społeczeństwo, polityka, ekonomia w trakcie przygotowania jak i prowadzenie operacji. Powinien również uwzględnić obecność organizacji międzynarodowych i pozarządowych mających swoje cele, poglądy oraz metody działania, które należy przestrzegać i koordynować z tymi które posiada NATO. Funkcjonalne kontakty z rządami, społecznością lokalną i organizacjami cywilnymi, a także siłami zbrojnymi stron są potrzebne w procesie dążącym do stabilnego rozwiązania kryzysowej sytuacji.

Do głównych zadań CIMIC w trakcie operacji pokojowych możemy zaliczyć: pomoc w odtworzeniu infrastruktury kraju oraz stosunków społecznych na początku fazy operacyjnej, a także po zakończeniu militarnych działań. Jest to bardzo ważne z kilku powodów:

- bez zapewnienia bezpiecznego środowiska działania, co mogą gwarantować siły zbrojne, wprowadzenie w życie cywilnych aspektów porozumienia pokojowego mogłoby być trudne lub nawet niemożliwe;
- umiejętności sił wielonarodowych mogą być istotne podczas wspomagania stron konfliktu w odbudowie infrastruktury i demokratycznych instytucji społecznych oraz pomocy organizacjom międzynarodowym w implementacji porozumienia;
- CIMIC stwarza znaczne możliwości udzielenia pomocy humanitarnej ludności znajdującej się na obszarze odpowiedzialności sił wielonarodowych¹¹.

Zadania współpracy cywilno-wojskowej realizowane są w ramach koordynacji wysiłków sił cywilnych i wojskowych funkcjonujących na wspólnej przestrzeni misji pokojowej. W ten oto sposób powyższe zadania wyznaczają dla CIMIC

¹⁰ A. Józwiak, Cz. Marcinkowski, *Wybrane problemy współczesnych operacji pokojowych*, Warszawa 2002, s. 111.

¹¹ M. Wiatr, *Nowa jakość współpracy cywilno-wojskowej*, Myśl Wojskowa, nr 1, Warszawa 2007, s. 73.

funkcję zabezpieczającą przed rozprzestrzenianiem się konfliktu. Do głównych zadań CIMIC możemy w tym kontekście zaliczyć¹²:

- wzmocnienie pracy sztabu;
- zapewnienie pomocy oraz doradztwa;
- zapewnienie wsparcia w mediacji;
- analiza obszaru działań i jego szczegółowa ocena;
- zapewnienie funkcjonowania określonych specjalistów;
- ułatwienie wsparcia państw – gospodarza;
- ustanowienie i kierowanie Centrami Wojskowo-Cywilnymi Operacji;
- ocena wsparcia działań na rzecz ludności cywilnej;
- współdziałanie z grupami niewojskowymi w celu niesienia pomocy humanitarnej.

Współpraca cywilno-wojskowa obejmuje rozległy zakres działań. Funkcje CIMIC dzielą się na trzy grupy: przedoperacyjna, operacyjna, przejściowa¹³. Etap przedoperacyjny polega na przygotowaniu sił wojskowych przez sztab CIMIC do współpracy ze środowiskiem cywilnym na terenie operacji. Obejmuje on trzy funkcje: planowanie, doradztwo dowódcy oraz szkolenie. Natomiast etap prowadzenia operacji charakteryzuje się efektywnym zapewnieniem współpracy cywilno-wojskowej, która ma być poparciem określonego zadania własnego dowódcy. W ramach realizacji tego problemu powinny być utrzymywane oficjalne i nieoficjalne kontakty z jak najliczniejszą liczbą organizacji funkcjonujących na obszarze operacji. Dla utrzymania kontaktów możemy wymienić: łączność, wymian informacji, koordynacja działań. Ostatnim elementem jest etap przejściowy. Jego głównym zadaniem jest zapewnienie bezproblemowego przekazania obowiązków dotychczas realizowanych poprzez siły militarne wybranej demokratycznie władzy. Podczas gdy siły zbrojne będą redukować swoje zaangażowanie, personel CIMIC ma obowiązek zwiększyć swoje działania tak aby zminimalizować zaburzenia życia w rezultacie transferu odpowiedzialności. Zadania realizowane przez CIMIC w poszczególnych fazach zostały przedstawione na rysunku 2.

Działalność CIMIC ogniskuje się w trzech zasadniczych etapach:

1. Etap przedoperacyjny (faza tworzenia sił misji) obejmuje:
 - faza przygotowania sił i środków CIMIC do operacji (wynika z określenia zadania dla wojsk, które będą uczestniczyć w misji pokojowej);
 - planowanie zadań dla CIMIC na okres misji;

¹² Szerzej w: M. Drost, *Współpraca cywilno-wojskowa w NATO*, AON, Warszawa 2000, s. 22.

¹³ Szerzej w: *Współpraca Cywilno-Wojskowa [w:] Doktryna Działania Sił Połączonych Sojuszu AJP – 01B [w:] Zbiór Dokumentów Normatywnych NATO w Zakresie CIMIC*, Dowództwo Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej, Warszawa 2003, s. 37-38.

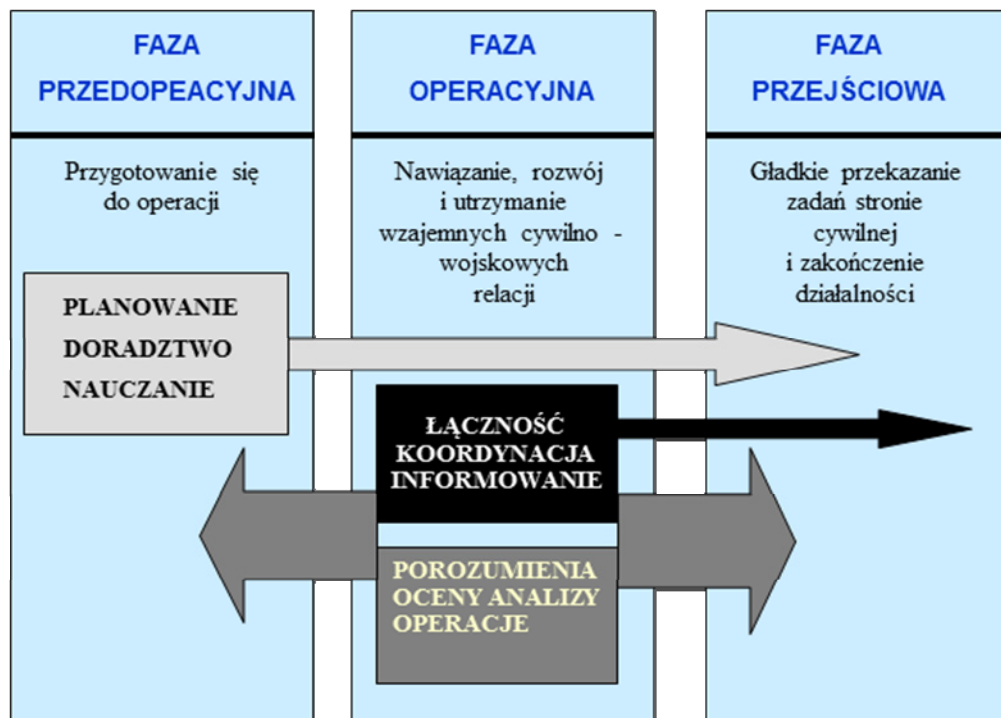
- przygotowanie doradztwa (w tym udzielnie porad – instytucjom współpracującym);
 - udział w szkoleniu (edukacja na potrzeby oczekiwanych zadań);
 - opracowanie materiałów i szkolenia w zakresie informacji o tradycjach kulturowych regionu misji.
2. Etap operacyjny (w czasie realizacji zadań):
- nawiązywanie kontaktów z organizacjami niemilitarnymi;
 - organizowanie systemu łączności ze strukturami organizacji cywilnych;
 - koordynacja wspólnie realizowanych przedsięwzięć;
 - wymiana informacyjna w zakresie zainteresowania stron;
 - zawieranie umów (np.: dotyczące dostarczania wody).
3. Etap przejściowy:
- opracowanie planu zakończenia wspólnej działalności w ramach dotychczasowych porozumień;
 - zakończenie współpracy i wyjście z rejonu misji¹⁴.

Założeniem nawiązania współpracy cywilno-wojskowej podczas operacji prowadzonych poza terenem NATO jest mandat misji wyznaczający prawne podstawy funkcjonowania. Z tych zadań wynikają zadania szczegółowe, które obejmują:

- nawiązanie i utrzymanie kontaktów z ludnością cywilną, agencjami i organizacjami, ochrona poruszania się i przemieszczania uczestników misji;
- wspierania i pomoc do pomocy w organizowaniu demokratycznych struktur rządowych przez organizacje międzynarodowe i krajowe;
- pomoc w rekonstrukcji podstawowej infrastruktury, ustanowienia systemu sądownictwa i policji ora umożliwienia działalności ekonomicznej w środowiskach lokalnych;
- pomoc organizacjom i instytucjom, które przejmą kierowanie krajem po opuszczeniu ich terytorium przez wojska sojuszu¹⁵.

¹⁴ K. Kozłowska, *Podstawowe cele ...*, s. 13.

¹⁵ M. Drost, *Współpraca cywilno-wojskowa ...*, s. 25.

Rys. 2. Zadania realizowane przez CIMIC w poszczególnych fazach

Źródło: M. Cieślarczyk, M. Chojnacki, A. Radomski, *Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC) w siłach zbrojnych (SZ) RP*, AON, Warszawa 2003

Działalność CIMIC pozytywnie wpływa na podniesienie efektywności operacji pokojowej. Ponowne połączenie społeczności rozdzielonych w wyniku konfliktu potrzebuje ścisłej współpracy pomiędzy siłami zbrojnymi a organizacjami cywilnymi rządowymi oraz pozarządowymi. Utworzenie i utrzymanie założeń bezpiecznego funkcjonowania społeczeństwa jest niezbędne w wypadku powrotu do normalności. Występowanie wojskowych sił pokojowych jest nieodzowne do czasu, gdy uczestnicy konfliktu lub nowo stworzone struktury państwa samodzielnie będą mogły zagwarantować bezpieczeństwo.

Działalność CIMIC ma duże znaczenie w wdrażaniu cywilnego elementu porozumień pokojowych, zaczynając od zabezpieczenia remigracji uchodźców i wysiedleńców, poprzez odbudowę gospodarki i infrastruktury, a także organizacji wolnych wyborów, oraz wyznaczeniu nowych demokratycznych instytucji państwa, bez możliwości zastępowania działań podmiotów cywilnych. Mogą tylko je wspierać a to stanowi ważny element operacji.

ZAKOŃCZENIE

W literaturze¹⁶ podaje się, że CIMIC działa adekwatnie do potrzeb wojsk realizując głównie zadania na rzecz sił militarnych, które urzeczywistniają najważniejsze zadania wsparcia i utrzymania pokoju. Realizuje również zadania, które charakteryzują się potrzebą organizacji, aby umożliwić pierwszeństwo w wykonaniu zadań siłom wojskowym operacji pokojowej. Istotą jego działania jest funkcjonowanie bazujące na wytworzonym systemie dowodzenia w strukturach sił pokojowych oraz respektowanie zasady jednolitego kierowania i dowodzenia. Wykonanie zadań przez siły militarne wymaga, aby w sposób ekonomiczny wydzielać część sił do zabezpieczenia połączonych zadań cywilno-wojskowych.

Misją CIMIC jest wypracowanie wniosków do decyzji o wspólnej pracy na rzecz niesienia pokoju poprzez rozszerzenie i utrzymanie pełnej współpracy między ludnością cywilną i jej instytucjami, a także stworzenie warunków do właściwej współpracy cywilno-wojskowej na wszystkich poziomach za pomocą cywilnych przedstawicieli organizacji humanitarnych oraz innych organizacji funkcjonujących na terenie misji.

Według poglądów specjalistów współpraca cywilno-wojskowa ma duże znaczenie w zakresie realizowania misji operacji pokojowej szczególnie w zakresie kreowania stabilizacji danego obszaru. Pod uwagę należy wziąć sytuację, w której może pojawić się częściowe uzależnienie sił wojskowych od podmiotów cywilnych z przyczyn posiadania urządzeń, obiektów oraz sprzętu, a także informacji potrzebnych do prowadzenia działań dla zapewnienia stabilizacji w obszarze konfliktu. CIMIC tworzy możliwości w zakresie których planowane i wykonywane są zadania wspomagające realizację planu całej operacji.

Efektywna i funkcjonalna współpraca cywilno-wojskowa jest ważnym elementem osiągnięcia celów jakiegokolwiek operacji reagowania kryzysowego, a w szczególności operacji wsparcia pokoju. Dlatego ta sfera transformacji ma bardzo ważne znaczenie dla wyznaczenia potrzeb operacji. Od jakiegoś czasu pojawia się określenie „zwiększonej współpracy cywilno-wojskowej” (Enhanced Civil Military Cooperation) prognozuje szersze i nowe miejsce tego punktu w planowaniu oraz osiąganiu rezultatów operacji niż w sformułowanych do tej pory dokumentach. Przyszłość zwiększonej współpracy przewiduje, że do 2015 r. wszystkie szczeble dowodzenia i siły NATO będą zdolne do efektywnej współpracy z komponentem cywilnym obejmującym: organizacje pozarządowe i prywatne, przedstawiciele lo-

¹⁶ Najcenniejsze pozycje patrz: *CIMIC – materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w Departamencie Społeczno-Wychowawczym MON*, MON, Warszawa 1999; M. Obrusiewicz, *Właściwości CIMIC – aspekty teoretyczne*, nr 3, Myśl Wojskowa, Warszawa 2002; K. Kozłowska, *Podstawowe cele i zadania CIMIC*, nr 9, Przegląd Obrony Cywilnej, Warszawa 1999.

kalnych w ramach wspólnego, wielostronnego środowiska reprezentującego pełne spektrum operacji¹⁷.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Polityka Sojuszu w Zakresie CIMIC MC 411/2
- [2] Doktryna Współpracy cywilno-wojskowej SZ RP DD/9
- [3] Doktryna Współpracy cywilno-wojskowej NATO AJP-09
- [4] Cieślarczyk M., Chojnacki M., Radomski A., *Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC) w siłach zbrojnych (SP) RP*, AON, Warszawa 2003
- [5] Drost M., *Współpraca cywilno-wojskowa w NATO*, AON, Warszawa 2000
- [6] Dutkiewicz T., *Cele i zadania współpracy cywilno-wojskowej w operacjach pokojowych* [w: Międzynarodowe operacje pokojowe], Warszawa 2003
- [7] Józwiak A., Marcinkowski Cz., *Wybrane problemy współczesnych operacji pokojowych*, Warszawa 2002
- [8] Kozerański D. red., *Międzynarodowe operacje pokojowe*, AON, Warszawa 2003
- [9] Gołębiowski J., *Współpraca cywilno-wojskowa*, nr 1, Bellona, Warszawa 2001
- [10] Kozłowska K., *Podstawowe cele i zadania współpracy cywilno-wojskowej*, nr 9, Przegląd Obrony Cywilnej, Warszawa 1999
- [11] Obrusiewicz M., *Właściwości CIMIC – aspekty teoretyczne*, nr 3, Myśl Wojskowa, Warszawa 2002
- [12] Trembecki J., *Identyfikacja potrzeb operacyjnych niezbędnych do prowadzenia operacji sieciocentrycznych*, nr 3, Zeszyty Naukowe AON, Warszawa 2007
- [13] Wiatr M., *Nowa jakość współpracy cywilno-wojskowej*, Myśl Wojskowa, nr 1, Warszawa 2007
- [14] CIMIC – materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w Departamencie Społeczno-Wychowawczym MON, Warszawa 1999

¹⁷ J. Trembecki, *Identyfikacja potrzeb operacyjnych niezbędnych do prowadzenia operacji sieciocentrycznych*, Zeszyty Naukowe AON, nr 3, Warszawa 2007, s. 44.